

Kultur- och ideologikritik: misstänksamhetens hermeneutik (7,5 hp)

Cultural Criticism and the Critique of Ideology: The Hermeneutics of Suspicion (7,5 ECTS credits)

Grundnivå

Ämnesområde: FILOSOFI

Kurskod: 0260

Förkunskaper

Grundläggande behörighet för högskolestudier. Som programkurs i utbildningsprogrammet för kandidatexamen i teologi förutsätter kursen normalt att A-kursen: introduktion i filosofi och teologi (30 hp) är fullgjord.

Utbildningsmål

Efter genomgången kurs förväntas den studerande:

- kunna redogöra för huvuddragen i “misstänksamhetens hermeneutik” som den framträder hos Marx, Nietzsche och Freud;
- kunna kritiskt värdera grundteserna och argumentationen hos dessa teoretiker;
- kunna analysera ett kulturellt fenomen med utgångspunkt i Marx, Nietzsches och Freuds kultur- och ideologikritiska modeller.

Innehåll

Termen “misstänksamhetens hermeneutik” syftar huvudsakligen på 1800-talets stora “avslöjare” Marx, Nietzsche och Freud. Gemensamt för dessa i övrigt sinsemellan mycket olika tänkare är att de underkastar gängse politiska, religiösa och moraliska föreställningar en kritisk ursprungsanalys, dvs. de vill visa att våra medvetna livsåskådningsmässiga övertygelser har irrationella rötter och har huvudsakligen ideologiska funktioner, de är resultatet av “falskt medvetande” (Marx), infantilt önsketänkande (Freud) eller av viljan till makt (Nietzsche). I kursen studeras några centrala texter av dessa teoretiker, varvid även förutsättningarna för “misstänksamhetens hermeneutik” underkastas en kritisk analys. Eftersom denna tradition på olika sätt implicerar någon form av relativism kommer även äldre och nyare former av relativism (kulturrelativism, kunskapsteoretisk realism, moralisk relativism) att belysas.

Undervisning och examination

Lokal undervisning

Undervisningen har formen av föreläsningar och seminarier. Examinationen har

formen av en PM (8–10 A4-sidor).

Litteratur

TEXTER

- Karl Marx & Friedrich Engels, *Det kommunistiska manifestet* (Stockholm: Nixon, 2009), 108 s.
eller: <https://www.marxists.org/svenska/marx/1848/04-d037.htm>
- Karl Marx & Friedrich Engels, ur *Den tyska ideologin*, ca, 100s.
<https://www.marxists.org/svenska/marx/1846/03-d036.htm>
eller *The German Ideology* (Amherst: Prometheus Books, 1998).
- Karl Marx, "Förord till *Kritiken av den politiska ekonomin*", 6s.
<https://www.marxists.org/svenska/marx/1859/13-d010.htm>
- Friedrich Nietzsche, *Till moralens genealogi*, i *Samlade skrifter*, Bd. 7: *Bortom gott och ont. Till moralens genealogi* (Eslöv: Symposion, 2002), s. 191-317, 330-339, 341-352.
eller *On the Genealogy of Morals* (Oxford: Oxford University Press, 2008), 208 s.
- Sigmund Freud, "Nya föreläsningar", i S. Freud, *Samlade Skrifter I: Föreläsningar. Orientering i psykoanalysen* (Stockholm: Natur & Kultur, 1996), s. 429-589. "Psykoanalysens huvudlinjer" i S. Freud, *Samlade Skrifter IX: Metapsykologi* (Stockholm: Natur & Kultur, 2003) s. 397-455.
eller *An Outline of Psychoanalysis* (Harmondsworth: Penguin, 2003), 272s.
Vi vantrivs i kulturen, i S. Freud, *Samlade Skrifter X: Samhälle och religion* (Stockholm: Natur & Kultur, 2008), s. 397-475.
eller *Civilization and its Discontents* (Harmondsworth: Penguin, 2004), 112 s.
En illusion och dess framtid, i S. Freud *Samlade Skrifter X*, s. 345-396.
eller *The future of an Illusion* (Harmondsworth: Penguin, 2008), 112 s.

KOMMENTARER

- Artiklar ur: *Den svårfångade relativismen. En uppslagsbok*, red. Sven-Eric Liedman, Torbjörn Tännjö & Dag Westerståhl (Stockholm: Thales, 2008), ca 50s.
- Brian Leiter, "The Hermeneutics of Suspicion: Recovering Marx, Nietzsche, and Freud", i B. Leiter (ed), *The Future for Philosophy* (Oxford: Clarendon Press, 2004), s. 74-105.
eller: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=691002
- G. D. Robinson, "Paul Ricoeur and the Hermeneutics of Suspicion. A Brief Overview and Critique", *Premise*, vol II, No. 8, 1995,
http://individual.utoronto.ca/bmclean/hermeneutics/ricoeur_suppl/Ricoeur_Herm_of_Suspicion.htm
- Zalma Puterman, *Den historiska materialismens inre motsättningar. En studie i marxistisk filosofi* (Stockholm: Thales, 1996), kap. 3: Teorin om bas och överbyggnad, s. 68-141.
- Roy Welshon, *The Philosophy of Nietzsche* (Montreal: McGill-Queen's University Press, 2004), kap. 1: Morality, 15-36; kap 2: Religion, 37-55.
- Jonathan Lear, *Freud* (New York: Routledge, 2005), kap. 7: Morality and Religion, s. 192-219.

Se i övrigt "Kursplaner: allmänna bestämmelser"

Kursplanen fastställd 2016-06-15

Kursplanen gäller fr.o.m. 2016-07-01